

Rechtszaak voor Nederlandstalig hoger onderwijs

Geachte lezer,

Op 16 mei hebben onze dappere vrienden van Beter Onderwijs Nederland (BON) een kort geding aangespannen tegen de universiteiten van Maastricht en Enschede, wegens het overtreden van de Wet Hoger Onderwijs door les te geven in het Engels, alsmede de Onderwijsinspectie, vanwege het nalaten van maatregelen tegen deze overtredingen. Hieronder volgt de begeleidende verklaring van BON:

Namens Beter Onderwijs Nederland (BON) heeft advocaat mr. Bernard Tomlow de Universiteit Twente, de Universiteit Maastricht en de Onderwijsinspectie voor het gerecht gedaagd. De zitting zal binnenkort plaatsvinden. De universiteiten en ook hogescholen hebben namelijk de afgelopen jaren buiten de wet een groot aantal opleidingen verengeld. Dat heeft desastreuze gevolgen voor de kwaliteit van het onderwijs, maar ook voor de Nederlandse taalbeheersing van afgestudeerden. De Inspectie constateerde deze problemen ook, maar verzuidde desondanks actie te ondernemen.

Omdat de overgrote meerderheid van de Nederlandse studenten later terecht komt in een Nederlandstalige beroepspraktijk, is het van groot belang dat zij het Nederlands op

hoog niveau leren beheersen. Met grotendeels Engelstalig onderwijs zal dit niet gebeuren, waardoor studenten in hun latere leven en beroepspraktijk taalproblemen zullen (blijven) ondervinden en waardoor de Nederlandse taal zal versralen.

Daarnaast is de Engelse taalbeheersing van de meeste studenten noch docenten goed genoeg om zich genuanceerd en op academisch niveau vloeiend te kunnen uitdrukken. Met name de woordenschat (die gemiddeld 40 procent lager is dan in de moedertaal) schiet hiervoor ernstig tekort. Het niveau van het onderwijs daalt door omschakeling op het Engels dan ook onherroepelijk.

De grotendeels Engelstalige universiteiten van Twente en Maastricht zijn extreme voorbeelden van een ontwikkeling die zich in het hele hoger onderwijs voltrekt. Landelijk zijn meer dan 70 procent van de masters exclusief Engelstalig, en bijna 25 procent van de bacheloropleidingen zijn in het Engels, hoewel dit volgens de wet niet toegestaan is. Artikel 1.3 lid 5 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) stelt dat het hoger onderwijs mede gericht moet zijn 'op de bevordering van de uitdrukkingsvaardigheid in het Nederlands. Dit is niet het geval bij volledig Engelstalige opleidingen.

Ook artikel 7.2 van de WHW wordt overtreden. Hierin staat dat al het onderwijs in het Nederlands dient plaats te vinden, tenzij er een noodzaak is tot onderwijs in een andere taal. De universiteiten hebben deze noodzaak voor volledig Engelstalige opleidingen nooit kunnen aantonen. Ze begaan met het op grote schaal verengelen van hun onderwijs dus een onrechtmatige daad.

Wetswijziging

De inkt van de aanhangigmaking door BON van het kort geding tegen het Engels op de universiteiten was nog niet droog, of het Engelsdolle-kabinet Rutte-3 kwam al met de aankondiging dat de wettelijke mogelijkheden om les te geven in het hoger onderwijs zullen worden verruimd. De aankondiging was opgesteld, hoe treffend, door de minister van onderwijs, de D66-politica mevrouw Van ENGELShoven. Taalverdediging ziet overeenkomsten met haar eigen langjarige rechtsgang tegen het toenmalige onwettig tweetalig basisonderwijs. Toen het er naar uitzag, dat de rechter dat onderwijs als in strijd met de wet zou verklaren, diende de regering, op advies van de Onderwijsraad een wetsontwerp in om daarmee tweetalig basisonderwijs toe te staan.

Houd onze standaardtaal in ere!
(zie bladzijde 5)

Reactie op aankondiging minister

Hieronder het commentaar op de plannen van minister Van Engelshoven, door ons kaderlid Lupp Scholtens:

“Onze minister van onderwijs mevrouw van Engelshoven denkt door de wet aan te passen, de internationalisering van het universitair en hoger onderwijs beter te kunnen reguleren. Ze benadrukt hierbij onze open samenleving. Door het verhogen van het collegegeld en de kosten voor buitenlandse studenten op te voeren, denkt ze dit te kunnen bewerkstelligen. Volgens mij slaapt deze minister. Ze beoogt de diversiteit op de collegebanken te bevorderen. Als het om de centen gaat hebben de leiders van het universitair en hoger onderwijs geen hart meer voor het Nederlands. Diversiteit... hoezo? Een paar Engelstalige studenten in een collegezaal en de rest Nederlandstalig... en dan toch college geven in het Engels. Hoe gek ben je nou? Een Nederlandse student met weinig vreemde taatgevoel wordt ijskoud weggezet als onderontwikkeld; ze moeten maar op Engelse taalcursus. Een tip voor de minister: promoot het Nederlands binnen het hoger onderwijs. Kom eindelijk, met wettelijke maatregelen om het Nederlands te beschermen, bijvoorbeeld verankering in de grondwet. Gebeurt dat niet, dan is binnen één generatie het Nederlands weggeduwd.”

Studentenwerving in Nigerië

De Nederlandse ambassadeur in het West-Afrikaanse Nigerië is een campagne begonnen om jongeren uit dat land naar Nederland te lokken teneinde er te gaan studeren. Volgens de diplomaat is studeren in Nederland heel goedkoop, zijn Afrikaanse studenten er zeer welkom en kan de studie geheel in het Engels (de vroegere koloniale taal van Nigerië) worden gevolgd. Na afgestudeerd te zijn kunnen de Nigeriërs gemakkelijk werk vinden in Nederland, omdat de Engelstalige banen er voor het oprapen zouden liggen. Inmiddels zijn vertegenwoordigers van de universiteiten van Maastricht, Tilburg en Amsterdam naar het tropische land afgereisd om aan gegadigden aldaar studieplaatsen op hun instellingen aan te bieden. Bij het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag liggen plannen klaar om deze wervingscampagne uit te breiden naar andere (gedeeltelijk) Engelstalige ontwikkelingslanden, zoals het voormalige Brits-Indië.

Samenvatting kritiek op regeringsstandpunt

Ons kaderlid en onderwijsdeskundige Johan Derks geeft hieronder een samenvatting van de kritiek die is geuit op de brief van minister Van Engelshoven over het invoeren van het Engels als voertaal op de universiteiten:

“De minister houdt een pleidooi voor verdere internationalisering van het MBO en het hoger onderwijs, maar neemt als vanzelfsprekend aan dat de beste manier daarvoor zou zijn om Engels als voer- en instructietaal in te voeren en daarmee buitenlandse studenten en docenten/wetenschappers aan te trekken. Maar Nederlandse universiteiten hebben altijd uitstekende contacten met buitenlandse universiteiten en wetenschappers gehad en hebben altijd al onderwijs verzorgd in verschillende talen. Vanwaar dan de noodzaak tot verregaande verengelsing? Als Nederland behoefte heeft aan meer hoog geschoold technisch personeel, is het dan ook niet noodzakelijk dat dat personeel ook het Nederlands machtig is? We vragen dat met goede reden van iedere immigrant. De kans dat buitenlands toptalent in Nederland blijft werken is ook groter als hij of zij zich verbonden voelt met Nederland en de taal beheerst.

Onderdeel van de internationalisering zijn de door de universiteiten gewenste “international classrooms”, maar de contacten tussen de verschillende studentengroepen zijn veel minder positief dan wel wordt gewenst of voorgespiegeld. Er is minder contact tussen de groepen onderling, en de slechte mondelinge actieve en passieve vaardigheid in het Engels zijn een serieus probleem in zowel hoor- als werkcolleges. Berichten daarover komen uit de praktijk en uit ervaringen van studenten, maar worden ook ondersteund door het onderzoek van prof. dr. Annette de Groot. Is die (internationale) ervaring (van zowel de Nederlandse als de buitenlandse student) niet veel beter als de buitenlandse studenten Nederlands spreken? Dat kost wat inspanning, maar de ervaring van zowel de Nederlandse als de buitenlandse studenten zal diepgaander zijn. De minister gaat ook voorbij aan de plicht van het hoger onderwijs om academisch Nederlands van studenten te bevorderen.”

Lotte Jensen

In oktober van dit jaar zal op een academische zitting te Brussel de LOF-prijs der Nederlandse taal 2017 worden uitgereikt aan An de Moor. Hiervan hebben we in onze vorige Nieuwsbrief reeds melding gemaakt. In dat bericht heeft u ook kunnen lezen dat als tweede werd genomineerd: de Nijmeegse neerlandica Lotte Jensen. Op de bladzijde hiernaast geeft ze haar visie op de internationalisering van het onderwijs en de plaats die de Nederlandse taal daarin behoort te spelen.

Internationalisering in het Nederlands

Als neerlandicus ben ik dol op internationalisering. Over twee weken mag ik bijvoorbeeld spreken op een congres in Sheffield, waar het 70-jarig bestaan van Dutch Studies wordt gevierd. Uitnodigingen om gastcolleges te geven in Keulen, Zürich en Boedapest neem ik eveneens gretig aan. Enthousiaste, leergierige studenten willen daar alles weten over de Nederlandse cultuur en geschiedenis. De voertaal is het Nederlands, de taal waarin zij zich specialiseren. Zij doen dat trouwens niet alleen vanwege culturele redenen, maar ook uit economische motieven: Nederland is een belangrijke handelspartner voor de landen waar zij vandaan komen.

Dat geldt in het bijzonder voor Polen, waar de neerlandistiek gouden tijden beleeft. De studentenaantallen rijzen daar de pan uit. Op acht universiteiten kun je daar vakken Nederlands volgen, op drie universiteiten is het een aparte studierichting (ter vergelijking: in Nederland kun je een voltijdse studie Nederlands aan vijf universiteiten volgen). Onlangs werd in Wroclaw een week lang de vierhonderdste sterfdag van Bredero met tal van activiteiten gevierd. De Poolse adaptatie van De Klucht van de Molenaar (1613) ging toen in première.

Internationalisering speelt een belangrijke rol in de neerlandistiek, reden waarom ik de afgelopen weken de discussies over internationalisering in de media op de voet volgde. En natuurlijk wilde ik ook weten welke standpunten er met betrekking tot het taalbeleid aan de universiteiten werden ingenomen, want internationaliseren betekent al snel: overgaan op het Engels. En dat vormt een potentiële bedreiging voor de volwaardige uitoefening van mijn vak, hoe internationaal we ook bezig zijn.

Oproep Stichting Nederlands

Na afloop van de feestelijke uitreiking van de LOF-prijs 2017 in Brussel organiseert de Stichting Nederlands een verkennende studie met een debat over de vraag:

Wat betekent de vernederlandsing van de onderwijsinstellingen, die zich inmiddels vrijwel geheel op de Angelsaksische wetenschappelijke cultuur hebben ingesteld, nu concreet?

Voorzitter Jan Roukens van de organisatiecommissie nodigt u uit uw ideeën hierover op maximaal 2 bladzijden samen te vatten en te zenden naar:

janroukens@stichtingnederlands.nl

Inzenders zullen worden uitgenodigd voor het bijwonen van en het deelnemen aan de bijeenkomst.

Een héél, héél klein partijtje...

Op 21 april hield Beter Onderwijs Nederland (BON) in Driebergen (prov. Utrecht) een symposium onder de naam "Taal en Vakmanschap". Het hoofdonderwerp betrof het wél, maar vooral het wéé van de verengelsing van het hoger onderwijs in Nederland. Er waren verschillende deskundigen uitgenodigd om hun licht te laten schijnen over de (kwalijke) gevolgen van het afserven van onze taal op de Nederlandse universiteiten. Hun bezwaren tegen het invoeren van het Engels als les-, voer- en omgangstaal in het hoger onderwijs werden door de toehoorders met instemming begroet.

VVD-kamerlid Tielen

Na de pauze was er een discussie onder leiding van BON-voorman Ad Verbrugge, waaraan door verschillende Tweede Kamerleden werd deelgenomen. Een daarvan was Judith Tielen van de VVD. Zij verbaasde en ergerde veel van de aanwezigen door zich zeer laatdunkend over het Nederlands als onderwijstaal op de universiteiten uit te laten. Waren er op dit gebied in het verleden al veel onaanvaardbare uitspraken gedaan en doelstellingen bekend gemaakt door Kamerleden van D66, mevrouw Tielen wist deze nog te overtreffen, kennelijk om de rol van uitsmijter van het Nederlands uit de collegezalen, van de (bijna) geestverwante "democraten" uit 1966 over te nemen. De politica stelde zich vierkant op tegenover het streven naar handhaving van onze taal in het hoger onderwijs: "Nederland is maar een héél, héél klein landje en zo'n héél héél klein landje heeft geen eigen taal nodig voor het onderwijs", riep zij de zaal maar liefst twee maal toe, en deed daarmee de aanwezigen huiveren. Ook stelde zij dat veel van de Nederlandse studenten zelf om onderwijs in het Engels verzochten. Op de vraag van andere deelnemers aan de discussie, waar zij die informatie vandaan had, kwam het antwoord dat deze studenten dat haar zelf gezegd hadden. Judith Tielen verklaarde zich een ferm voorstandster van de internationalisering van het onderwijs; in die zin, dat zij het prachtig vond dat zo veel buitenlanders in Nederland kwamen studeren en dat het alleen jammer was dat daarentegen zo weinig Nederlanders een studieplek in het buitenland begeerden. Het uifaseren van onze taal onder de toekomstige intellectuele bovenlaag van de Nederlandse bevolking (kennelijk het streven van de door haar vertegenwoordigde VVD), werd daardoor nog niet bereikt en om dat doel toch te verwezenlijken, zou het verengelsen van de Nederlandse studenten in Nederland geen stro breed in de weg gelegd mogen worden!

Commentaar Taalverdediging: Het mag duidelijk zijn dat de opvattingen van deze dame voor ons hoogst verwerpelijk zijn. Hoe komt zij erbij dat Nederland een héél, héél klein landje zou zijn. Goed, de oppervlakte is beperkt, maar het inwonertal mag er zijn en hetgeen al die inwoners bij elkaar verdienen, bedenken, uitvinden, tot stand brengen en voortbrengen, wordt door de meeste landen met hetzelfde of een (veel) groter inwonertal niet gehaald. Nederland is helemaal geen "héél, héél klein landje", maar een flink uit de kluiten gewassen economie, waar alles alleen dicht bij elkaar ligt. Een politieke partij die zulk een slecht beeld uitdraagt van het eigen land en tevens de eigen taal afvalt, zou eigenlijk héél, héél klein moeten worden. Dat zou beter zijn!

Rutte beledigt Chinese studenten!

Op 12 april heeft de Nederlandse minister-president, tijdens zijn werkbezoek aan de Volksrepubliek China, een ontmoeting gehad met een aantal Chinese studenten Nederlands, die binnenkort hun studie zullen voltooien aan de Rijksuniversiteit van Leiden. Deze studenten stelden aan de Nederlandse hoogwaardigheidsbekleder een aantal vragen in goed verstaanbaar Nederlands en kregen van Zijne Excellentie antwoord in het ENGELS!! Dat was een grove belediging, maar uit beleefdheid lieten de studenten daar niets van merken. "Indien de nationale taal van een land door de minister-president van dat land niet wordt geëerbiedigd en kennelijk niet waardig wordt geacht om er vragen in te beantwoorden, leren wij die taal eigenlijk voor niets?", zullen zij zich afgevraagd hebben. "Waren wij er maar nooit aan begonnen."

Was dit laakbare gedrag van de heer Rutte weer eens een staaltje van het ontmoedigingsbeleid van de Nederlandse regering, wat betreft het leren van Nederlands door buitenlandse studenten? Net zoals in het toespreken van het Europees Parlement door hem in het Engels indertijd als een aansporing kon worden gezien tot het afschaffen van het Nederlands als taal van dat parlement? Dit permanente aanschoppen van deze man tegen onze taal is volstrekt onaanvaardbaar en beschamend voor ons allemaal. Het is de hoogste tijd voor een wisseling van de wacht!

Wij vroegen om uitleg over deze schandelijke misstap door de Nederlandse minister-president, aan de rijksvoorlichtingsdienst (RVD) in Den Haag.

Het antwoord kwam van de begeleidster van de heer Rutte tijdens zijn Chinese reis, mevrouw Ilse van Overveld:

Ik begrijp de verwarring. De reden voor het feit dat de MP alle vragen in het Engels heeft beantwoord is dat de meeste deelnemers aan het event (dus los van de Chinese studenten Nederlands en de Nederlandse studenten in China) het Nederlands niet beheersen. Met de faculteit is om die reden vooraf de afspraak gemaakt dat de studenten alle vragen in het Nederlands zouden stellen en de MP in het Engels zou antwoorden, opdat iedereen in de zaal het gesprek zou kunnen volgen."

Taalverdediging vond dit antwoord heel merkwaardig en stelde daarom enkele vervolgvragen:

"Indien veel van de aanwezigen de Nederlandse taal niet machtig waren, maar wel de Engelse (hetgeen dus de reden zou zijn voor de heer Rutte om de vragen in het Engels te beantwoorden), waarom hebben de studenten de vragen dan ook niet meteen in het Engels gesteld? Nu hebben de aanwezigen wel de antwoorden in het Engels gekregen, maar niet de vragen die de heer Rutte heeft beantwoord. Dat moet toch moeilijk te volgen zijn geweest voor degenen die het Nederlands niet machtig waren. Wellicht zou u ons kunnen uitleggen hoe dat zat."

Verder zouden wij graag willen weten of de heer Rutte er zich wel van bewust is dat een dergelijke vertoning niet bepaald goed begrepen zal worden in het buitenland en door inwijkelingen die in Nederland aan het inburgeren zijn. Ten slotte zouden wij graag vernemen of de heer Rutte beseft dat deze handelwijze slecht is voor het aanzien van onze taal."

Het Nederlands in bezettingstijd

Op de Technische Universiteit van Eindhoven mag vanaf één september 2020 GEEN Nederlands meer worden gesproken of geschreven. De uitvaardiging van een algemeen verbod op het gebruik van de eigen landstaal! Dat heeft het nieuwe bestuur van de ingenomen onderwijsinstelling (bestaande uit Engelstalige buitenlanders en hun Nederlandse collaborateurs) bekend gemaakt. Als reden wordt opgegeven dat de vele buitenlandse studenten en docenten die de hogeschool bevolken, zich buitengesloten zouden kunnen voelen wanneer zij merken dat er door hun universiteitsgenoten van de Nederlandse taal gebruik gemaakt wordt.

De universiteitsgebouwen, en de terreinen eromheen, worden geheel ontnederlandst. Tot in alle hoeken en gaten van de lokalen en de gangen van de opstallen en tevens onder de bomen en langs de vijvers in de tuinen zal in de zomer van 2020 iedere vierkante centimeter worden uitgekamd op achtergebleven Nederlandse woorden. Er wordt zelfs overwogen om een taaldetector aan te schaffen teneinde te voorkomen dat er 's nachts door bijvoorbeeld een dronken dakloze nog een paar letters onder een struik worden gevonden. Het Nederlands zal tot de laatste punt en komma worden verdelgd! Wee het gebeente van degene die de euvele moed toont om nog iets in onze taal te zeggen of op te schrijven! Hij of zij zal, nadat de mond is afgeplakt en de handen op de rug zijn gebonden, eerst enkele dagen in de bezemkast worden opgesloten en daarna naar een onbekende plek worden gedepoteerd. Het is dus oppassen geblazen voor onze taalgenoten daar in Eindhoven!

Om overtreders te betrappen zullen overal fijngevoelige microfoons worden opgehangen, die zelfs fluisteren op tientallen meters afstand kunnen vastleggen. Waag het niet om, bijvoorbeeld na een val van de trap, of na het uitglijden over een bananenschil, luidkeels in het Nederlands om hulp te roepen! De gevolgen zullen vreselijk zijn voor het slachtoffer. Buitenstaanders die, om welke reden dan ook, de universiteit schriftelijk in de Nederlandse taal willen benaderen, zij gewaarschuwd. Wat de mededeling ook inhoudt, zij zal worden vernietigd en de afzender zal in de ban worden gedaan. De administratieve medewerkers worden volgend jaar al naar een ontnederlandingskamp gestuurd en moeten, voor zij zich weer op hun werkplek mogen melden, daar minstens drie maanden Nederlandsloos hebben geleefd. Ingeburgerde buitenlandse schoonmakers zullen worden ontslagen en vervangen door nieuwkomers die nog niet de gelegenheid hebben gehad om onze taal te leren. Om te voorkomen dat zij hier en daar toch een woord Nederlands oppikken, zullen zij vanaf dag één op de campus worden geïnterneerd. Op het op 31 augustus 2020 te houden "Bye Bye Dutch Festival" zullen op het centrale plein achter de dan geheel Engelstalige bibliotheek, onder het genot van luide Engelstalige muziek, alle in grote vuilbakken verzamelde, Nederlandse boeken en geschriften van de universiteit op de brandstapel worden geworpen om in vuur en vlam op gaan.

Tot zover de berichtgeving uit het bezette Eindhoven.

Houd onze standaardtaal in ere!

De heer Marc van Riel was bibliothecaris van de befaamde Karel de Grote Hogeschool in Antwerpen, schrijft om de twee weken opmerkelijke artikelen in het tijdschrift "t Periodiekske/de Passant", bekommert zich zeer over de toestand van de Nederlandse taal en is ook nog eens de buurman van onze onvolprezen en vooraanstaande Vlaamse taalverdediger Renaat van Beeck. De redactie is zeer vereerd dat de heer Van Riel volgend artikel beschikbaar heeft gesteld voor publicatie in deze Nieuwsbrief! Hij schrijft hierin de gevaren van het verlaten van de standaardtaal in het algemeen en in delen van de Zuidelijke Nederlanden in het bijzonder.

Provincialisering

Door Marc van Riel

In een tijd van mondialisering waar het universum tot in de uithoeken bereikbaarder is dan ooit, zou je verwachten dat de communicatiedragers meer en meer afstand nemen van wijk, dorp, gemeente, stad, provincie. In Vlaanderen is dat niet zo. De beheersing van Frans en Engels is ondermaats en het gebruik van Standaardnederlands boert erop achteruit. We moeten het doen met een slordig -voor de meesten gezellig- tussentaaltje, zwaar beïnvloed door het dialect. Nu wist u al langer dat we nog kunnen leven met Kempense en Limburgse regiovarianten, maar geenszins met West-Vlaams en Antwerps. Er was een tijd dat we ons tot bloedens toe ergerden aan de taalkeuze van een gesprekspartner, maar de ergernis inslikten. Nu zijn we vaak zo ver, dat we -foei en op de rand van de intolerantie- bepaalde sprekers uit de weg gaan, negeren en de interactie beperken tot een simpele uitwisseling van oppervlakkige formules. Tot ziens. Jammer ook dat al die burgers van vreemde origine een regiolect aangeboden krijgen en het dus gebruiken.

Van de school moeten we de taalverfijning niet meer verwachten. Ooit slaagden we erin zelfs kandidaat-leraren aardrijkskunde, wiskunde en fysica duidelijk te maken dat van hen ook Standaardnederlands verwacht werd. Veegden ze daar hun laars aan, dan moesten ze de gevolgen dragen. Leraar zouden ze niet worden. Indien we nu afgaan op de taal van het contingent dat jaarlijks afstudeert aan de lerarenopleiding en de scholen bezoeken waar overigens fantastische lesgevers hun ding doen, dan ontbreekt dat zelfkritisch besef meestal. "Zolang we elkaar maar snappen". Dat werd de maatstaf. Niet de school dus. Ook de ouders niet. Waarom zouden ze? Het laagje van spontaniteit en zichzelf-zijn wint het makkelijk van de ver-

antwoordelijkheid om de kinderen op te voeden in een algemeen geldende taal, de drager van onze cultuur. En dat zet zich door van generatie op generatie en wordt steeds erger. Ouders die zich niet thuis voelen in de standaardtaal, lopen ook best niet op de tippen, op het risico af, gekunsteld of onnatuurlijk te handelen. Dus joggen ze maar verder in de taal van F.C. De Kampioenen. De kindjes aan de hand. Gezellig. Koddig. Niet bekakt.

Nederlandse series worden ondertiteld in Vlaanderen. Tot in de jaren 1980 acteerden Nederlanders en Vlamingen in coproducties nog broederlijk naast elkaar. In 2008 moest van de Vlaamse film 'Lof' zo nodig een Nederlandse remake gedraaid worden, Baantjer krijgt ondertitels en Nederlanders snappen zonder tekst geen moer van de Vlaamse Flikken-acteurs. Die zogenaamde intralinguale ondertiteling is uniek in de wereld: Australiërs en Engelsen, Noord-Amerikanen en Zuid-Afrikanen, leren en Indiërs verstaan elkaars mondelinge Engelse cultuurproducten zonder ondertitels, ondanks de enorme taal- en identiteitsverschillen. Die kleine platte landstrook van ons, met Amsterdam op een boogscheut van Antwerpen en met een Taalunieverdrag, kan de alteriteit echter niet overbruggen. Culturele en taalkundige emancipatie kost een inspanning. Vlaanderen is een van de weinige plaatsen waar een tussentaal het statuut van een volwaardige taal begint te krijgen.

Het risico is groot dat we worden afgeschoten als conservatief, pretentief, elitair, ongezellig en wereldvreemd. Het vermoedelijke toekomstbeeld wijst overigens op navelstaren en een versterking van het provincialisme. Onze klacht is dus een pleister op een houten been. En toch zijn we blij dat onze 5- en 10-jarige zontjes behoorlijk de Standaard hanteren. Af en toe proesten ze het uit in het dialect of de tussentaal. "Voor de grap", zeggen ze dan.

Bevrijd? Ja maar niet van het Engels

Vijf mei geldt in Nederland als bevrijdingsdag. Slechts eens in de vijf jaar is het een officiële vrije dag, maar de andere jaren wordt er ook lustig op los gevierd. Zo ook op vijf mei 2018. In Amsterdam was er door het Comité Vijf Mei, dat onder leiding van de ex-politica van de PvdA, Gerrie Verbeek, een grot bevrijdingsconcert georganiseerd. Nu zou men denken, op zo'n concert laat men duidelijk blijken dat wij hier in een Nederlandstalig bevrijd land even. Echter niets van dat alles, alle ten gehore gebrachte liedjes waren Engelstalig! Taalverdediging heeft aan het Comité Vijf Mei gevraagd:

"Tijdens het 5-meiconcert op de Amstel werden alleen engelstalige liederen ten gehore gebracht. Stichting Taalverdediging zou graag van u willen weten waarom."

Berigte uit die Suide

Berigte uit die Suide van december (nummer 4) van vorig jaar ging onder andere over prof. W.A.M. Carstens ('prof Wannie') van de Potchefstroomse Noord-Wes Universiteit. Hij is taalactivist maar bovenal een groot taalkundige. Carstens ging met pensioen, maar zou niet stil blijven zitten. Waarvan akte: zijn cursus Afrikaanse Taalkunde aan de Universiteit Leiden is achter de rug en hij heeft onlangs een indrukwekkend boek over het Afrikaans voltooid. Hierover, over zijn eerdere boeken en over de geschiedenis en toekomst van het Afrikaans ging een tweegesprek dat prof. Pieter Muysken van de Radboud Universiteit met hem voerde in het Zuid-Afrikaanshuis in Amsterdam.

Veronachtzaming van een on-Europees verleden

Nadat Muysken hem over de oorsprong van het Afrikaans heeft gevraagd (Muysken kwam via Hans den Besten, zijn collega-taalkundige, veel te weten over het Afrikaans en bleef er sindsdien over geïnformeerd) vertelt Carstens op de hem bekende bevlogen manier over een koloniale situatie waar er veel taalcontact was tussen Europeanen, inheemse mensen en slaven uit Afrika en Azië. Dit gegeven, d.i. het belang van taalcontact met niet-Europese talen, werd vroeger minder benadrukt dan thans. In de twintigste eeuw werd het Afrikaans namelijk vooral als Europese taal gepresenteerd en werden niet-blanke elementen veronachtzaamd. Carstens, die in 1977 als docent aan de Universiteit Stellenbosch begon, vertelt over hoe vroeger de wording en ontwikkeling van het Afrikaans begrepen werd als een hoofdzakelijk Nederlandse aangelegenheid. Maar nu zijn daar de invloed van de slaven aan de Kaap en hun meesters; Afrikaanstalige moslims aan de Kaap, aan wie het Afrikaans zijn oudste opgestelde teksten – in het Arabisch schrift – te danken heeft; Kaaps-Hollands (zeg maar proto-Afrikaans) dat door de VOC en Nederlandstalig onderwijs in haar creolisering afgeremd werd; en uiteraard de invloed van het Nederlands in de Bijbel op het Afrikaans dat in de negentiende eeuw landinwaarts genomen werd. De Bijbel heeft het Afrikaans in zijn ver-

spreiding in zijn ontwikkeling verrijkt – en op het Nederlandse pad gehouden.

En Carstens vertelt over het imago van de taal: hoe in de twintigste eeuw het Afrikaans als blanke taal moest worden voorgesteld, en hoe in de eenentwintigste eeuw het Afrikaans te lijden heeft onder het verdwijnen van Afrikaanstalig onderwijs en onder haar hardnekkig imago als die onderdrukkerstaal van weleer.

Belangwekkende nieuwe boeken

Maar met groter enthousiasme spreekt Carsten desgevraagd over de totstandkoming van de dikke, belangwekkende boeken die onlangs van zijn hand zijn verschenen, en wat die in zijn eigen bewustwordingsproces over het Afrikaans teweeg hebben gebracht. Onlangs beleefde zijn standaardwerk *Norme vir Afrikaans* de zesde druk, en zijn er twee opmerkelijk grote werken van zijn hand verschenen: *Ons kom van vêr: Bydraes oor bruin Afrikaanssprekendes se rol in die ontwikkeling van Afrikaans*, samen met Michael le Cordeur (2016) en *Die Storie van Afrikaans: uit Europa en van Afrika*, deel 1, samen met Edith Raidt (2017). Dit jaar zal *Die storie van Afrikaans*, deel 2 verschijnen.

Het dikke boek *Die storie van Afrikaans* deel 1 is geënt op het belangwekkende taalhistorische werk *Afrikaans en sy Europese verlede* (1971) van Edith Raidt. Zoals velen schreef Raidt destijds in de traditie van de grote J. du P. Scholtz, waarbinnen het Afrikaans hoofdzakelijk als een uit Hollandse dialecten voortgekomen smeltpaal voorgesteld werd. Nieuwere inzichten, verschaft door Hans den Besten, Paul Roberge en Christo van Rensburg, verschaften echter het beeld van een door taalversterking – creolisering – veranderde taal. Het Nederlands hield op Nederlands te zijn omdat in de monden van aan de Kaap geboren burgers en anderstalige en anders-rassige slaven de taal vereenvoudigd moest worden. Slaven hadden het Nederlands onvolledig aangeleerd en 'bedachten' voor hun communicatie noodgedwongen een nieuwe syntaxis. Tot in de verre toekomst zou de Nederlandse moedertaal deze contacttaal voortdurend een normatieve bijsturing leveren. Carstens en Raidt, beiden academische schrijvers, besloten hierover voor een breder publiek een alomvattend taalhistorisch boek te schrijven, mét behoud van veel van Raidts analyses en vondsten, én vermeerderd met de nieuwe inzichten en bronnen, en met een veelheid aan Carstens' eigen vondsten.

Nieuwe inzichten

Carstens merkt op hoe daar aan de Kaap vanaf dag één – maar waarschijnlijk al decennia voorafgaand aan de officiële VOC-kolonisering – vermenging van het Nederlands met de talen van de Khoi plaatsvond. Ondanks haar Afrika-identiteit (een imago dat tegenwoordig erg populair is, maar daarom niet minder waar) is de Afrikaanse taal volgens het boek echter wel degelijk een Germaanse taal. Aan de hand van het beeld van een boom verduidelijkt Carstens hoe de herkomst en de variëteiten van het Afrikaans moeten worden geïnterpreteerd: de "penwortel" van de taal ligt in Europa – in het Nederlands dus – maar in Afrika is zij tot taal geworden: haar veelheid aan vertakkingen – blanke en niet-blanke dialecten – vormen de boom: Afrikaans.

Met name die niet-blanke dialecten werden in de twintigste eeuw genegeerd. Daarom zal Deel 2 proberen veel aandacht te besteden aan de Bruine geschiedenis maar ook aan de vele sociale, maatschappelijke en (afnemende) openbare functies van het Afrikaans. Het zal verder trachten de tijdens de twintigste eeuw opgelopen onkunde en leemten t.a.v. het lang genegeerde Bruin Afrikaans te herstellen. Ter illustratie van dit genegeerd Afrikaans vraagt Muysken Carstens een gedicht van de Kaapse dichter Adam Small voor te dragen. Carstens leest voor:

Kô, lat ons sing
 Vrinne
 lat ons die Bybel oepeslaan
 en lat ons daaryt lies –
 o Allahoegste Gies
 lat hierie woorde na onse harte gaan! –
 yt die twiere boek van Mosas
 yt die Exoras
 yt die viere hoofstuk die ee'ste en die twiere verse –
 o God
 maak vi' ons lig moet hierie woorde soes moet kerse! –

toe antwoord Mosas en hy sê: ma' wat
 as hulle my nie glo, nie aan my woorde vat
 as hulle sê die Here het nie ga-appear aan my?

ma' die Here sê vi' hom: djy sal djou mense lei
 wat's in djou hand?
 en Mosas sê: 'n staf

nou vrinne
 dit was al wat hy gahad het
 hierie man van God
 'n staf
 'n dooie stok
 en boenop het hy nog gahakkel ok

ma' die Here het toe lank moet hom gapraat
 oor hoe hy moet daai kirie doodgaslaat
 het die Egiptenaar
 en Mosas het sy groote kop lat hang
 en toe
 toe skielak was daai selfde kirie in sy hand 'n slang!

nou vrinne
 die Here het gabring
 aan my sy wonnerwerke oek so
 hy het gavra wat's in my hand
 en vrinne
 in my hand was my kitaar

kô, lat ons sing

Boekwerk gewijd aan de Bruine Afrikaanstalige gemeenschap

Deze leemte die Carstens tijdens het schrijven van Deel 1 bespeurde, heeft hem ertoe gebracht met Michael Le Cordeur (een taalkundige uit de Bruine gemeenschap) een boek samen te stellen dat het jarenlange Afrikaneroverwicht op de taal moest rechtzetten: *Ons kom van vêr* (2016). Het gaat, onder andere, over de sprekers en de taal van Diskrik Ses (de Kaapse woonwijk die tot blank gebied werd verklaard en op enkele straten na met de grond gelijk werd gemaakt).

Le Cordeur en Carstens vroegen Bruinmense in eigen woorden te verhalen over hun gemeenschappen, werk, dagelijks leven, taalgebruik en meer. Sommige persoonlijke verhalen over wat de Bruine gemeenschap was aangedaan grepen Carstens aan; andere bevatten voor hem nieuwe informatie over deze Afrikaanstalige gemeenschappen, en in sommige gevallen werden er zelfs woorden gebruikt die Carstens niet kende! (Die woorden worden, inclusief de van het Standaardafrikaans afwijkende uitspraken, integraal in het boek verwerkt met verklarende voetnoten.)

Met de totstandkoming van dit eveneens kloeke boek werden de samenstellers eens te meer met de neuzen op de "versweë stories" en het onrecht van weleer gedrukt. Carstens werd zich gaandeweg bewust van hoe groot de invloed van de Bruine sprekers op het Afrikaans eigenlijk is, en hoe bitter weinig dit al die jaren erkend en gekend werd. Het samenstellen van het boek was niet alleen opvulling van een leemte maar ook een bewustwordingsproces. Het resultaat is een goudmijn aan kennis over de Bruine Afrikaanse taalgemeenschap.

De achteruitgang van het Afrikaans

Ter afsluiting volgde er een gesprek met vragen uit het publiek. Eén vraag wil ik daaruit lichten: "Prof, mag ek vra hoe sien u die toekoms van Afrikaans?" Carstens blijft even stil. Dan antwoordt hij dat het Afrikaans onder enorme politieke druk staat vanwege zijn politieke verleden. 'Dit moet stoppen', zegt hij, en hoopt dat Ons kom van vêr Zuid-Afrikanen zal helpen met deze geschiedenis om te gaan. 'Demografisch staat het Afrikaans er goed nog voor', maar vier zaken schetsen het beeld van een taal in de problemen: de functies van de taal zijn de laatste jaren razendsnel afgenomen (Afrikaans als, bijvoorbeeld, rechtstaal is drastisch geslonken – slechts 5% van de zaken worden nog in het Afrikaans gevoerd); de taal slinkt als onderwijstaal (zie de universiteiten – de aanhoudende protesten van Carstens aan de Universiteit van Stellenbosch hebben weinig invloed gehad); de taal heeft een slecht imago (vooral zwarten – nu in besluitnemende posities – hebben negatieve ervaringen met het Afrikaans); de Afrikaanstaligen spreken erg veel Engels, waardoor er erg veel taalcontact ontstaat. Maar er is veel wat men kan doen, zoals 'moenie dom dinge vir Afrikaans doen nie'. Zulke domme dingen zijn 'ergens op een dorpie in de West-Kaap een concert geven en daarbij luidkeels het oude volkslied zingen', of in een winkel agressief aandringen op Afrikaans. Carstens vindt dat het tijd is te erkennen dat de toekomst van het Afrikaans bij de jeugd ligt – niet alleen in de blanke jeugd, maar volgens de taalkundige Tim du Plessis vooral in de Bruine jeugd. 'Maar we moeten ons bewust blijven van de druk.'

Klaagzang van een taalvluchteling

(Ingezonden door de bekende oud-Amsterdammer en voormalig bokskampioen, Frits Vinju)

In 1995 ben ik noodgedwongen vertrokken uit het mij zo geliefde Amsterdam. Ik ben geboren op de Ruijsdaelkade en was woonachtig in de Rustenburgerstraat en de Weesperzijde bij het Amstelstation. Ik noem nadrukkelijk bovenstaand jaartal. Waarom? In deze buurten woonden veel Turks- en Marokkaanstaligen, een goed gesprek in het Nederlands was toen al niet meer mogelijk. Sterker nog: zij waren totaal niet gemotiveerd om Nederlands te leren, laat staan te spreken.

Nu, 23 jaar later, reis ik voor werkzaamheden minimaal twee maal per week naar Amsterdam. Ik stap uit de trein op het Muiderpoortstation in Amsterdam-Oost. Daar is geen woord Nederlands meer te horen. Tramlijn 3 brengt mij dan naar Amsterdam-Oud-Zuid. Daar valt het nog wel mee, met de nadruk op *nóg*, want ook daar is het Nederlands aan het verdwijnen. Op de terrassen zitten veelal studenten. die gewoon Engels met elkaar spreken.

Recentelijk was ik nog in café-restaurant "Palladium", in hartje Amsterdam aan het Leidseplein, om even koffie te drinken. Het bedienend personeel sprak de bezoekers standaard aan in het Engels. Daar heb ik toen verontwaardigd op gereageerd, waarna men overschakelde op het Nederlands.

De rest van het centrum wordt steeds meer overspoeld door toeristen. Daar, in onze eigen hoofdstad, moet je de mensen die nog Nederlands spreken met een zaklantaarn zoeken. In de Kalverstraat, op de Nieuwendijk en aan het Damrak zijn de winkels allemaal getooid met

opschriften als "Sale 50%", "Big Sale", "Discount" en dat soort misselijkmakende kreten. Waarom geen "Uitverkoop 50%", nee, dit is mijn stad niet meer. "Onze" regering is verschrikkelijk blij dat het Nederlands gaat verdwijnen. "Amsterdam huilt waar het eens heeft gelachen!"

De jeugd heeft vaak geen interesse meer in het Nederlands, Zij stellen zichtbaar veel belang in hun "smartphones", "I-pads" en MP3 spelers. Op de fiets, op de scooter en ja, zelfs ook achter het stuur van de auto, worden deze eigentijdse snuisterijen gebruikt. Hetgeen levensgevaarlijk is in het verkeer. De Amsterdamse Luchthaven Schiphol is volledig ontdaan van het Nederlands. Uniek! Ga maar eens naar Rhodos, waar ik vaak mijn vakantie doorbreng. Daar is op de luchthaven in ieder geval alles ook in het Grieks aangegeven!

Stel zelf Engelstalig arbeidscontract op

- Slimme tool voor werkgevers
- Gemaakt door specialisten
- Voor buitenlandse werknemers

Ze moedigen je zelfs aan om een sollicitatiebrief in het Engels te schrijven, ook voor een Nederlands bedrijf. Dit is natuurlijk te gek om los te lopen. Nederland schakelt over op het Engels en die taal zal op termijn, als er niets tegen gedaan wordt, de voertaal worden. Een treurig vooruitzicht!

Antwoord nieuwe Schipholdirecteur

In 2002 begon de verwijdering van het Nederlands op de bebording van de nationale Nederlandse luchthaven Schiphol. Sindsdien spant Taalverdediging zich in, onze taal op de borden van de luchthaven Schiphol terug te laten keren. Zoals de trouwe lezers van deze Nieuwsbrief weten, is er al van alles geprobeerd. Van een demonstratie, een aanklacht bij de Commissie Gelijke Behandeling, een gesprek met de luchthavenleiding, ingezonden brieven in de pers, druk op politici, het uitdelen van strooibiljetten tot gesprekken met commissarissen van de naamloze vennootschap Schiphol aan toe. Onze acties zijn op de televisie geweest, op de radio en belicht in krantenartikelen. Vrijwel iedereen was het met ons eens dat het volstrekt geen pas geeft om het Nederlands en de Nederlandstaligen zo te benadelen, maar de luchthavenleiding houdt stug vol en weigert er zelfs maar over te piekeren om onze taal in ere te herstellen.

Per één mei is er een nieuwe president-directeur van de luchthaven aangesteld. De nieuwe baas van Schiphol is de heer Dick Benschop, een oudstaatssecretaris. Hij heeft geen ervaring in de luchtvaartwereld, zodat er duidelijk sprake is van een politieke benoeming. Bovendien is de heer Benschop lid van de zeer Nederlands-onvriendelijke PvdA, een partij die na de laatste verkiezingen over bijzonder veel ex-Kamerleden beschikt en er als geen andere partij in slaagt al deze, door de kiezers gebuisde politici, een mooie goedbetaalde baan te verschaffen. Kennelijk is de PvdA in de Staten-Generaal wel tot bescheiden omvang teruggebracht, maar heeft zij haar machtspositie in het benoemingsbeleid nog allerm minst verloren. Zijn benoeming leek ons een goede gelegenheid om het schandelijke taalbeleid van zijn voorgangers nog maar eens aan de orde te stellen en daarom stuurden we de heer Benschop een als gelukwens vermomde brief, met daarin onze verlangens op taalgebied voor Schiphol (zie onze vorige Nieuwsbrief). Hieronder de kernpunten uit het zeer teleurstellende antwoord van de kersverse luchthavendirecteur:

Woorden die in het Engels en het Nederlands vrijwel identiek zijn (zoals toiletten en toilets), worden alleen nog in het Engels vermeld.

Andere begrippen zijn in hun Engelstalige vorm als zodanig ingeburgerd.

Om de hoeveelheid informatie op onze bewegwijzering te verminderen, worden deze alleen nog in het Engels worden weergegeven.

Reizigers die wat minder frequent gebruik maken van Schiphol, willen wij op een zo logisch en efficiënt mogelijke wijze naar hun gate, of als zij aankomen naar de trein of taxi, leiden, en daarbij overbodige informatie achterwege laten. Reizen brengt immers vaak al een mate van spanning met zich mee, zeker in drukke (vakantie)periodes.

Het spijt ons dat u van mening bent dat we hierbij voorbij zijn gegaan aan het unieke Nederlandse karakter van Schiphol. Schiphol biedt in haar faciliteiten veel Nederlandse producten, Nederlandse winkel-

merken, Nederlands design en cultuur. We bieden reizigers Nederlandse kunst uit de Gouden Eeuw en in de Airport Library achter de securitycontrole kunnen reizigers kennis maken met Nederlandse literatuur, vertaald in tientallen talen.

Qua taal op de bewegwijzering echter, vinden wij het vooral belangrijk dat het eenduidig en duidelijk is waar men naar toe moet gaan. Dat bespaart de reiziger tijd, en bevordert ook een goede doorstroming en daarmee de veiligheid.

Van de 68,5 miljoen passagiers die wij in 2017 mochten begroeten, is 32% woonachtig in Nederland, en 31% heeft de Nederlandse nationaliteit.

Het Engels is de taal waarmee wij verreweg de meeste mensen direct bereiken.

Op Schiphol is de Nederlandse taal niet afgeschaft, maar wordt voor logische aanduidingen alleen het Engels gehanteerd.

Commentaar Taalverdediging:

U heeft het gelezen: het Nederlands komt niet terug! De redenen die aangegeven worden zijn ronduit beledigend voor Nederlanders en andere Nederlandstaligen. We vatten ze samen:

1) Sommige Engelse woorden lijken op Nederlandse en daarom kunnen de laatste weggelaten worden. Sommige Nederlandse woorden lijken op Engelse en daarom worden de laatste gehandhaafd.

2) Dankzij de verengelsing mogen de in onze taal binnengedrongen Engelse woorden als bekend worden beschouwd. Andere Engelse woorden worden via Schiphol de taal binnengedruwd.

3) Reizigers (uit het buitenland) willen op een zo logisch en efficiënt mogelijke wijze van de luchthaven gebruik maken en voor hen is uitleg in het Nederlands overbodig.

4) Slechts een derde van de luchtreizigers is Nederlands en met hen kan Schiphol geen rekening meer houden. Ze bekijken het maar.

5) In de ogen van de Luchthavendirecteur zijn alle vreemdelingen die vertrekken en aankomen Engelstalig en als ze dat niet zijn, dan hebben ze pech gehad.

6) Als aanhankelijkheidsbetuiging aan de Nederlandse cultuur zijn er kunstwerken uit de Gouden Eeuw in de gebouwen opgehangen en is er een "Airport Library" met vertaalde Nederlandse literatuur)

7) Tot slot de geruststelling dat het Nederlands op Schiphol niet is afgeschaft, maar om de Engelstaligen niet te ontrieven, slechts onzichtbaar is gemaakt.

Dat is dus het taalbeleid van de Nationale Nederlandse luchthaven, die grotendeels eigendom is van de Nederlandse overheid. Wat beschamend!

Onze nationale luchthaven: Schiphol

(Door onze actieleider Rogier Oud)

Onze nationale luchthaven is, zoals mag blijken, een vreemde eend in de bijt als het aankomt op het gebruik van de landstaal op de aanwijzingsborden. Een vreemde eend, omdat elk niet-Engelstalig land zijn landstaal naast het Engels of zelfs een derde taal plaatst. Op Schiphol daarentegen verschijnt het Nederlands her en der nog in kleine letters en voor de rest is het simpelweg weggelaten.

De directie van Schiphol gebruikt als argument dat het plaatsen van een tweede taal verwarrend werkt en zorgt voor een wirwar van borden. Dat is vreemd. Want wie een beetje let op de luchthavenborden in de landen om ons heen kan toch niet anders dan tot de conclusie komen dat dit argument op lucht gebaseerd is. De borden van bijvoorbeeld de luchthavens van Boedapest en Málaga zijn uniform qua grootte, kleurstelling, lettertype en zijn meertalig. Op Schiphol zie je soms grote, soms kleine borden, hier zijn ze geel, daar zwart, soms met grote, soms kleine letters. De grote letters zijn Engels, de kleine Nederlands, maar op veel borden ontbreken die eenvoudige weg. Over verwarring gesproken.

Naast het voorbeeld van andere luchthavens in niet-Engelstalige landen is er nog een reden te noemen voor consequent tweetalige bebording. Mensen die in hun eigen land al hard op het Nederlands gestudeerd hebben met het oog op een verblijfstitel (zoals niet-westerse immigranten) of uit pure interesse, moeten op Schiphol meteen kunnen constateren dat dat niet voor niets is geweest, dat men hier in dit land de eigen taal serieus neemt. Met andere woorden bij 'gate', 'trains', 'toilets', 'baby care', 'conference rooms' moeten ze de Nederlandse equivalenten zien staan. En wat te denken van de honderdduizenden Nederlandstalige reizigers? Waarom mogen die niet met dezelfde hoffelijkheid worden bejegend als bij bijvoorbeeld de Eiffeltoren en vele andere toeristische attracties in de buurlanden? Daar staat vaak 'welkom' of er liggen Nederlandstalige boekjes en folders. Bij terugkomst in eigen land worden ze begroet in de taal van een ander land: 'Welcome to Schiphol Airport'.

Aangezien, zoals we zagen, de Nederlandse overheid grotendeels eigenaar is van Schiphol en diezelfde overheid een taaleis stelt aan niet EU immigranten, is er op zijn zachtst gezegd alle reden om vraagtekens te zetten bij de overwaardering van het Engels op de luchthaven.

KLM: Nederlands alleen op verzoek

De Nederlandse taal is bij de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij verder afgeschaald. In de vliegtuigen is al sinds mensenheugenis geen woord Nederlands meer te

zien. Het boordtijdschrift is reeds jaren volledig Engelstalig. Boekingen kunnen slechts met grote moeite in onze taal worden gemaakt. Op Schiphol heeft de nationale Nederlandse luchtvaart zich volledig gevoegd in het streven van de luchthavenleiding om onze taal de wereld uit te helpen. Voor het KLM-personeel op buitenlandse luchthavens is het Nederlands een volkomen onbekende taal en sinds kort is het de medewerk(sters) in de lucht geen behoefte meer om de aankondigingen in het Nederlands taal te doen. Alleen als de reizigers erop aandringen, wordt met een zuur gezicht van dit wangedrag afgeweken. Wij van Taalverdediging vliegen al heel lang niet meer met de KLM. We gaan nog liever lopen!

Toen was Nederlands bij de KLM nog heel gewoon

GVB: Baby on board

Het Amsterdamse gemeentelijk vervoerbedrijf (GVB) trekt maar weer eens een blik Engelse woorden open. Ditmaal niet alleen bestemd voor de toeristen en de niet ingeburgerde vreemdelingen die Amsterdam hebben overspoeld, maar ook voor de overgebleven Mokummers: Zwangere vrouwen kunnen bij de GVB-vestigingen een speld ophalen, waarop staat: 'Baby on board'. De bedoeling is dat zij daardoor meer kans op een zitplaats in de voertuigen krijgen. Nu zijn deze vrouwen alleen nog maar zwanger, waardoor de mededeling enigszins verwarrend kan werken. Maar erger is dat de nieuwe mensjes in het Engels benoemd worden. Waar is de tijd gebleven dat er in Amsterdam een Gemeentelijke Dienst Zuigelingenverzorg bestond?

Taalverdediging heeft het GVB vriendelijk verzocht om voor de Nederlandstalige reizigers die in verwachting zijn speldjes ter beschikking te stellen met daarop het woord 'Zwanger'. Dat wekt geen verwarring en werkt veel beter.

Niet “outgesjekt”

De actieve taalverdedigster Astrid Roijen slaagde er onlangs niet in om zich bij het verlaten van tram 3 in haar woonplaats Amsterdam met haar OV-chipkaart uit te kloppen. De reden was dat het toestel waartegen de kaart moest worden gehouden in ongerede was geraakt. Het gevolg was dat er een veel te hoog bedrag van haar saldo werd afgeschreven. “Geen nood, even een formulier op de webbladzijde invullen en het te veel betaalde zou snel weer op mijn rekening worden bijgeschreven”, dacht zij. Dat had zij gedacht! Het verliep volstrekt anders. In plaats van een normale Nederlandstalige ontvangstbevestiging met verontschuldiging werd ons gedupeerd kaderlid een in het Engels gesteld antwoord door het Gemeentelijk Vervoer Bedrijf (GVB) gestuurd. Er was hevig protest nodig om daarvoor van het GVB een verontschuldiging af te dwingen. Was dit de opmaat van het GVB om in de toekomst over te gaan op het Engels als standaardtaal? Het zou in het taalbedorven Amsterdam zo maar kunnen. Een ontwikkeling om scherp in de gaten te houden.

Engelse rekening van de Evangelische Omroep

Onze Taalverdediger Jan de Schuytener woont in Dilbeek in de provincie Vlaams-Brabant en is lid/abonnee geworden van de Evangelische Omroep (EO) en het programmabladd Visie. Van deze instelling kreeg hij enige tijd later de nota thuisgestuurd. Die was grotendeels in de Engelse taal gesteld. Dat vond de heer De Schuytener terecht heel erg en daarom heeft Taalverdediging telefonisch contact gezocht met de EO.

De medewerkster die we te spreken kregen toonde weinig begrip voor de toorn van het nieuwe lid. Zij veronderstelde dat voor het Engels gekozen was omdat het een adres in het buitenland betrof. Toen wij in het midden brachten dat dit een vreemde gang van zaken was, omdat de aanvraag voor het lidmaatschap in het Nederlands gesteld was, Vlaanderen Nederlandstalig is en het bijbehorende omroepblad Visie in het Nederlands gedrukt wordt, begreep de EO-medewerkster de ernst van de klacht. Wij hebben haar verzocht de heer De Schuytener verontschuldigen aan te bieden en ervoor te zorgen dat zo iets niet herhaald zal worden.

Taalvervlakking

Ons kaderlid Jakob Grit heeft zich de afgelopen maanden erg druk gemaakt over de vervlakking die onze taal ondergaat.

Zijn eerste ergernis betrof het bejijnen en bejouwen. Iedereen wordt tegenwoordig maar aangesproken met “je”. Dat moet je niet proberen en het Franse en Duitse taalgebied. Daarmee maak je je volstrekt onmogelijk. Jakob Grit heeft vele instellingen die het gebruik van het woord “U” hebben afgeschaft, op de vingers getikt. Zijn aanbeveling is wanneer men ongevraagd met “jij” wordt aangesproken, wijs de spreker terecht em kap daarna het gesprek af.

Gemeente Amstelveen discrimineert!

De gemeente Amstelveen (Noord-Holland) heeft dit jaar bij de oproepingskaarten voor de Raadsverkiezing een brief met uitleg meegezonden die in twee talen was gesteld. De ene zijde was Nederlandstalig en op de achterkant stond het hele verhaal nog eens in het Engels. Bij navraag bleek dat gedaan voor de buitenlandse inwoners die kiesrecht hadden. Niet-EU-burgers hebben dat recht pas na een vijfjarig verblijf in Nederland. Deze werden dus geacht te zijn ingeburgerd na zo'n lange tijd. Voor hen kon dat Engels dus niet zijn bedoeld. De doelgroep bestond uit de buitenlandse EU-burgers. Zij mogen al meteen, na hun inschrijving in het bevolkingsregister, meestemmen voor de gemeenteraad en hebben bovendien geen inburgeringsplicht. Nu zijn lang niet alle EU-burgers Engelstalig, dus vroeg Taalverdediging aan het gemeentebestuur waarom de sprekers van de overige 22 EU-talen geen brief met uitleg in hun eigen taal hadden ontvangen. Was hier geen sprake van ongelijke behandeling?

De gemeentelijk voorlichtster vond van niet. Zij kwam met maar liefst vier redenen aanzetten om deze positieve discriminatie van Engelstaligen goed te praten:

1. De EU staat toe alleen van het Engels gebruik te maken, wanneer het gebruik van alle talen te duur is.
2. Deze informatie verstrekt de EU op een Engelstalige pagina op het internet.
3. Engels is in de EU de gebruikelijke taal.
4. De buitenlanders kunnen Engels lezen.

Taalverdediging heeft de eerste drie redenen (de vierde is te gek om los te lopen) voorgelegd aan de Haagse vertegenwoordiging van de Europese Commissie en daar te horen gekregen dat die drie redenen die mevrouw Wiegersma had aangevoerd daar onbekend waren. Het was juist zo dat:

1. de EU naar de burgers toe juist van alle 24 verdrags-talen gebruik maakt;
2. de informatie op de webstek van de EU in alle 24 verdragstalen beschikbaar is;
3. het begrip “gebruikelijke taal” bij de EU niet bestaat.

Taalverdediging heeft dit weerspreken van haar argumentatie aan mevrouw Wiegersma voorgelegd, maar deze ambtenaar bleef bij haar gefantaseerde verklaring en weigerde te erkennen dat het ongelijk behandelen van de gebruikers van de verschillende vreemde talen discriminatie inhoudt.

Gevolgtrekking 1: Alle buitenlandse EU-burgers zijn voor de wet gelijk, maar in Amstelveen zijn de Engelstaligen veel meer gelijk dan de rest!

Gevolgtrekking 2: Op het Amstelveense Raadhuis worden sprookjes verzonden.

De buitenlandse programmeur

Lange tijd geleden maakte de computer zijn intrede in het dagelijks leven. Het aantal computers is inmiddels reusachtig toegenomen en de groei zet door. Vanzelfsprekend groeit daarmee ook de vraag naar technici om computerprogramma's te schrijven.

In Nederland kun je leren programmeren op de afdelingen-informaticastudies van MBO- en HBO-instellingen of op de universiteit. In het middelbaar onderwijs kennen we wel een vak "informatica", maar daar gaat het vooral om computervaardigheden. Ooit is besloten dat de scholieren wel computervaardigheden kunnen aanleren, maar niet het programmeren, daarbij worden er geen examens voor dit schoolvak afgenomen.

30 jaar geleden was die beslissing verantwoord, maar inmiddels is de behoefte aan programmatuur dermate gestegen dat er een schreeuwend tekort aan programmeurs is ontstaan. In andere landen is programmeren wel een vak in het algemeen onderwijs.

Programmeerles op school maakt iemand niet meteen een kundig informaticus, maar dat hoeft ook niet: Voor simpele programmeerklusjes, als de programmering van een webstek, of het ordenen van een rij gegevens volstaat basale programmeerkennis. Voor ingewikkelde softwareprojecten blijft het wenselijk om beroepsinformatici in te zetten.

Wat betekent dit nu voor onze taal? In het Nederlands bedrijfsleven is een tekort aan programmeurs. Door een gebrek aan Nederlandse kandidaten worden buitenlanders aangeworven. Deze mensen worden als "kenniswerker" naar Nederland gehaald en daarom krijgen ze meteen een verblijfsvergunning. Bovendien hoeven ze niet in te burgeren, dus ook geen Nederlands te leren. Iets wat ze dan ook vaak niet doen. Omdat deze lieden wel de Engelse taal beheersen, wordt daarom iedereen in hun omgeving gedwongen Engels te gaan spreken.

Zijn deze vreemdelingen wel echte kenniswerkers? Het antwoord luidt: een deel is dat wel, maar er zijn er ook die alleen een paar lesjes programmeren hebben gehad. Voor de meer eenvoudige klussen worden vaak kandidaten uit de laatste groep aangenomen. Voor het meer ingewikkelde werk valt de keuze vaker op beschikbare Nederlanders. Dit omdat de laatsten honkvaster zijn. De ontwerper van een noodzakelijk systeem wil een bedrijf graag minstens 10 jaar aan zich binden. Het is begrijpelijk dat daarbij een werknemer met regiobinding extra voorkeur geniet.

Uit het oogpunt van het Nederlandstalig houden van onze samenleving, lijkt het ons noodzakelijk dat de instroom van buitenlandse programmeurs wordt beperkt. Daarvoor is het wel nodig dat de overheid haast maakt met het invoeren van hoog kwalitatief informaticaonderwijs op de Nederlandse scholen.

Woordjeslijst

bitch	- krenge, feeks, helleveeg
brainstormen	- nadenken
bucket list	- verlanglijst
celebrity	- beroemd of bekend persoon
food hall	- eethal
gamen	- spelen
head set	- hoofdtelefoon
indoor/Outdoor	- binnen/buiten
longread	- lang artikel
mainstream media	- gevestigde media
mindset	- mentaliteit
no-brainer	- voor de hand liggend
royalties (inkomsten)	- licentie-inkomsten
summer unlimited	- eindeloze zomeractie
waste	- afval

Stadionparking?

Wat is de gemeente Rotterdam hier van plan? Wordt de wildernis rondom het Feijenoordstadion omgetoverd tot een prachtig groen park? Nee, het wordt een parkeerterrein. In het Engels "parking". Echter: deze poging tot verengelsing is mislukt. Is de verf misschien op?

J. de Zwart Rotterdam

STICHTING TAALVERDEDIGING

Postbus 7837, 1008 AA Amsterdam

E-post: info@taalverdediging.nl

Webstek: <http://www.taalverdediging.nl>

Voorzitter: M.R. Bas, secretaris: T. Hoevers,

penningmeester: D.S.P. Mantione,

plaatsvervangend penningmeester:

M.C. Heitmeier

Bankrekening:

NL86INGB0007412861 te Voorschoten

Het begunstigersbedrag met abonnement

Nieuwsbrief is vanaf €15,- per jaar

Giften zijn dikwijls voor Nederlandse ingezetenen aftrekbaar bij de belasting.

De Stichting is erkend als

Algemeen Nut Beogende Instelling

Stichting Taalverdediging is statutair politiek,

godsdienstig en maatschappelijk neutraal

en ontvangt geen overheidssubsidie

ISSN: 2211-5013